

МУҒАЛЛИМ ҲАМ ҮЗЛИКСИЗ БИЛИМЛЕНДИРИЎ

Илимий-методикалық журнал

2024

4/4-сан

*Ўзбекистон Республикасы Министрлер Кабинети жанындагы
Жоқарғы Аттестация Комиссиясы Президиумының
25.10.2007 жыл (№138) қарары менен дизимге алынды*

*Қарақалпақстан Баспа сөз ғәм хабар агентлиги тәрәпинен
2007-жылы 14-февральдан дизимге алынды.
№01-044-санлы ғуўалық берилген.*

Нөкис

Umirova G. Texnika oliy ta'lim muassasalari talabalarida rahbarlik qobiliyati va boshqaruv kompetensiyasini rivojlantirishning tarkibiy qismlari	200
Axmedova M. Mustaqil va o'quv topshiriqlarini metodik takomillashtirishda ona tili fanining vazifalari	206
Qosimov Sh. Bo'lajak o'qituvchining kasbiy kompetensiyalarini shakllantirish	215
Xayitova Sh. Oilada o'zaro muloqot madaniyatini shakllantirishning pedagogik omillari	225
Xoliqova R. Ona tili ta'limida o'quv topshiriqlarini metodik-pragmatik takomillashtirish	230
Muxitdinova M., Syomkina A. Bo'lajak musiqa o'qituvchisining kasbiy-pedagogik kompetensiyalari	235
Maxkamova M. Pedagogika oliy ta'lim muassasalari talabalarida kasbiy sifatlarni rivojlantirishning pedagogik xususiyatlari	239
Muslimov Sh. Bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarining kasbiy sifatlarini shakllantirish mezonlari	243
Xaydarova M. Ta'lim qonunlari - uni samarali tashkil etish bu ba'zi muhim talablar uchun asosdir	247
Toshmatova Sh., Ernazarov Z. Biologiya faning yangi metodikalari	252
Xakimov T. Sharq allomalarining pedagogik qarashlari asosida oliy ta'lim talabalarining pedagogik tafakkurini oshirishni takomillashtirish	259
Nazirova F. O'qituvchi faoliyatida pedagogik va kommunikativ qobiliyat	265
Irmatova M. Boshqaruv psixologiyasining fundamental asoslari	271
Xaydarova M. Yangi pedagogik texnologiyalardan foydalanishda o'quvchilarni kasb-hunarga yo'naltirish	277
Rasulova M. O'qituvchilarning loyihaga asoslangan o'qitish kompetentligini rivojlantirishning zamonaviy usullari	283
Djabbarova N. Talaba-qizlarda liderlik sifatlarni rivojlantirishning ta'limiy imkoniyatlari	288
Haydaraliyeva Z. O'zbekiston ta'lim tizimini xorijiy tajribalar asosida rivojlantirish	295
Rajabov X. Bo'lajak kimyo o'qituvchilarining axborot-metodik kompetentligini takomillashtirishda raqamli ta'lim texnologiyasidan foydalanish tamoyillari	301
Буртешова А.Б. Эмпатия в современных направлениях консультирования и психотерапии	308
Сайдахметова Д.Х. Ўқувчиларда касбий-ижодий кўникмаларни шакллантиришнинг ривожлантириш кўникмалари	316
Kayumova G.A. Factors in the development of language and speech culture in young people	324
Saidova D.B., Burieva K.E. "Chirchiq modeli" asosida ilmiy kognitiv kompetentligini rivojlantirish psixologik omillari	328
Саидова Д.Б., Буриева К.Э. Методы и приемы мотивации учащихся при обучении биологии и особенности процессов запоминания	334
Mavlonova G.Dj., Matniyazova H.X. Takroriy ekin sifatida ekilgan soyaning genetik kolleksiyasi namunalarining morfologik belgilari	341
Quljonov N.J. Oliy ta'lim muassasalarida matematikani amaliy dasturlar yordamida raqamlashtirish metodikasi	350
Khamrakulova O.A. Strategies for developing students' critical thinking skills in teaching foreign languages	354
Radjabova Z.M. Kasb tanlash faoliyatining asosiy psixologik muammolari	360
Radjabova Z.M. O'quvchilarni ongli kasb tanlashga tayyorlash	367
Жарасбаев Н.А. Түркі халықтары фольклорындағы ортақ сарындардың зерттелуі жайынан	371

МИЛЛИЙ ИДЕЯ ҲАМ РУЎХЫЙЛЫҚ ТИЙКАРЛАРЫ, ТАРИЙХ, ФИЛОСОФИЯ

Xakimova B.M. Gender o'z-o'zini rivojlantirish jarayonida maktab o'quvchilarining ijodiy qobiliyatlarini o'stirishning nazariy jihatlari	374
Sarsenbaev A. Haqoratning jinoiy-huquqiy tasnifi	380

OLIJ TA'LIM MUASSASALARIDA MATEMATIKANI AMALIY DASTURLAR YORDAMIDA RAQAMLASHTIRISH METODIKASI

Quljonov N.J.

Chirchiq davlat Pedagogika Universiteti o'qituvchisi

Tayanch soʻzlar: Amaliy dastur (AD), raqamlashtirish, amaliy dasturlar, o'qitishning taxlilii usullari, o'qitish metodikasi.

Ключевые слова: Практическая программа (ПП), цифровизация, образовательная деятельность, аналитические методы обучения, методика преподавания.

Key words: Practical program (PP), digitalization, educational activities, analytical teaching methods, teaching methods.

Oliy ta'lim muassasalarida o'qituvchi o'quv materiallarni turli xil usullardan foydalanib, bayon qiladi. Bunda talabalar matematika darslarining ma'lum qismlarini faol o'zlashtirmasligi mumkin. Bu esa oqibatda misol va masalalarning yechish usullarini yaxshi o'zlashtirmaslikka olib keladi. Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun oliy ta'lim muassasalarida matematika fanini o'qitishning metodlari, vositalari, shakllarini qayta ko'rib chiqish va ularni takomillashtirish zaruriyati tug'ilmoqda.

Oliy ta'lim muassasalarida matematika fanini o'qitish metodlari, vositalari, shakllarini takomillashtirish uchun kompyuterning ADlari yordamida o'qitish metodikasini ishlab chiqishni taqozo etadi. Buning uchun esa avvalambor, ADlardan foydalanib, o'qitish modelini ishlab chiqish lozim.

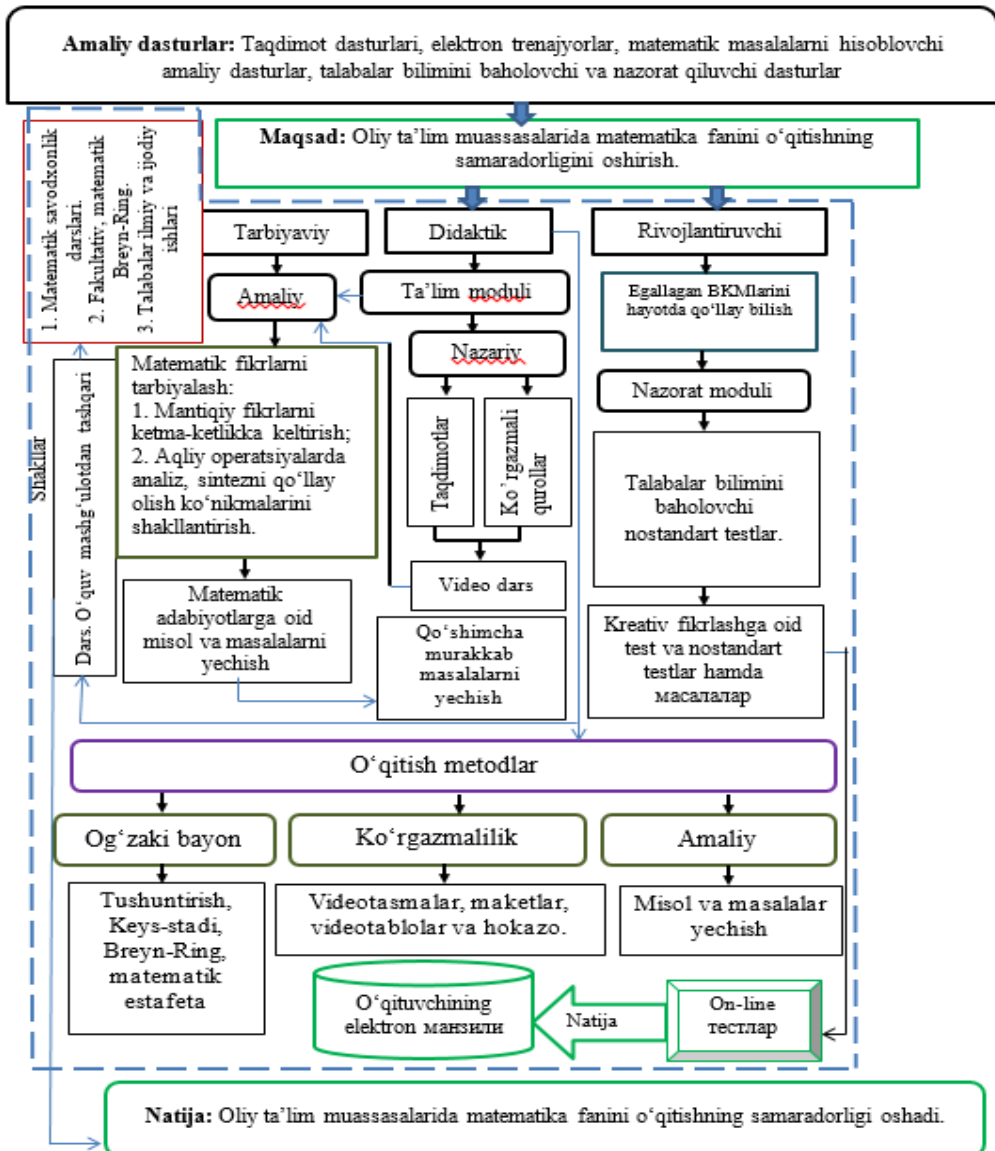
Shu bois tadqiqot davomida matematika fanini ADlar yordamida o'qitish modeli ishlab chiqildi. Ushbu o'qitish modeli matematika ta'limi uchun quyidagi imkoniyatlarga ega (2.1- rasmga qarang):

ta'limda ijobiy motivatsiyani ta'minlaydi;

darslarni yuqori estetik va emotsional bosqichlarda olib borish uchun xizmat qiladi;

differensiallashni ta'minlaydi (yakka tartibda shug'ullanish);
 darsda bajarilgan ish hajmini sezilarli darajada oshiradi;
 bilim, ko'nikma va malakalarni baholashni takomillashtiradi;
 o'quv jarayonini ratsional tashkillashtiradi hamda dars samaradorligini oshiradi;

dars mashg'ulotidan tashqari o'quv faoliyatini samarali tashkil etish uchun xizmat qiladi.

2.1-rasm. Ta'limi samaradorligini oshirish modelining tuzilmasi.

Kompyuter matematik tizimlari qidiruv jarayoniga sharoit yaratish uchun ideal vositadir, chunki ular matematik amaliyotning keskin kengayishiga olib keladi. Kompyuter algebra tizimlarini jadal takomillashtirish va kompyuter matematik tizimlarining paydo bo'lishi ularni ilmiy, muhandislik tadqiqotlari va ta'lim sohasida qo'llash sohasini kengaytirishga olib keladi. Hozirgi vaqtda Mathematica kompyuter matematik tizimidan foydalanishning yangi axborot texnologiyalari vositasi sifatida va o'quv maqsadlari uchun dasturiy mahsulotlarni yaratish va ulardan foydalanish vositasi sifatida muvaffaqiyatli rivojlanayotgan yo'nalishini ajratib ko'rsatish mumkin. oliy matematikani o'rganish jarayonida talabalar mantiqiy fikrlashni rivojlantirishlari, tahlil qilish, mavhum, sxematik, alohida ishlarni ajratish qobiliyati kabi aqliy faoliyat qobiliyatlarini yegallashlari kerak. Agar yuqorida sanab o'tilgan usullar kognitiv faollikni kuchaytirish uchun zamonaviy ta'lim usullaridan foydalanganda o'quv jarayonida qo'llanilsa, bunday natijaga yerishish mumkin.

Foydalangan adabiyotlar ro'yxati.

1. <https://lex.uz/docs/-5085887>.
2. Andrews. P., Ryve. A., Hemmi. K. & Sayers. J. (2014). PISA; TIMSS and Finnish mathematics teaching (TIMSS va fin matematikasini o'qitish): an enigma in search of an explanation. In Educ.Stud.Math DOI 10.1007/s10649-014-9545-3
3. Heidi Krzywacki . Leila Pehkonen and Anu Laine. University of Helsinki. Promoting mathematical thinking in Finish mathematics education.
4. <https://www.infofinland.fi/en/living-in-finland/education/the-finnish-education-system>; Finlandiya o'rta ta'lim maktablarini matematika fani o'qituvchilari uchun darslik va o'quv qo'llanmalari.
5. "Matematika sohasidagi ta'lim sifatini oshirish va ilmiy –tadqiqotlarni rivojlantirish chora tadbirlari to'g'risida". Toshkent shahri, 2020-yil 7-may, PQ-4708.
6. Маҳкамов, Э. М., Қулжонов, Н. Ж., Актамов, Ф., & Раупова, М. (2021). Таълимда финландия ўқитиш тизимининг қўлланилишининг таҳлилий тамоиллари математика фани мисолида. Academic research in educational sciences, 2(CSPI conference 3), 119-124.
7. Mahkamov, E. M., & Quljonov, N. J. (2021). O'zbekiston va finlandiya umumiy o'rta ta'limda matematika fanini o'qitishning uslublarini kamchilik hamda yutuqlarini ba'zi misollarda solishtirish. Academic research in educational sciences, 2(12), 815-819.
8. Mahkamov, E. M., & Quljonov, N. J. (2021). Finlandiya o'rta ta'lim maktablarida o'qitishni tahlil qilish (matematika fan misolida). Academic research in educational sciences, 2(CSPI conference 1), 146-149.
9. Meliyevna, M. D., Yoldashevna, T. N., & Tursunboevna, A. P. (2023). Informatics, Methods of Teaching Mathematics. Telematique, 22(01), 1283-1289.

РЕЗЮМЕ

Talabalarning matematika fanidan o'quv faoliyatini to'g'ri tashkil etishda raqamlashtirish va ADlar samarali hisoblanadi. Bunda talabalar mavzuga oid misol va masalalarni mustaqil yechish, uning natijalarini tahlil qilish imkoniyati yaratiladi. Shu bilan birga, matematika fanini o'zlashtirishga, fanga nisbatan qiziqishni oshirishga xizmat qiladi. Shuningdek, faoliyatga nisbatan motivatsiyani shakllantirishga yordam beradi. Oliy ta'limda raqamlashtirish metodikasining muhim ahamiyatga ega ekanligi bayon etilgan.

РЕЗЮМЕ

Цифровизация и ПП эффективны при правильной организации учебной деятельности учащихся по математике. Студентам предоставляется возможность самостоятельно решать примеры и задачи по теме и анализировать их результаты. В то же время оно служит для освоения математики и повышения интереса к науке. Это также помогает сформировать мотивацию по отношению к деятельности.

SUMMARY

Digitization and PPs are effective in the proper organization of students' learning activities in mathematics. Students are given the opportunity to independently solve examples and problems related to the topic and analyze their results. At the same time, it serves to master mathematics and increase interest in science. It also helps to form motivation in relation to the activity.